

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipue desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatis, eorumque
Ministerijs - In septem Tractatus distributus ...

**Puente, Luis de la
Coloniæ Agrippinæ, 1629**

Cap. XIII. Pergit eadem Epistolâ contra Prælatos deserentes primam
charitatem ac ferorem quo suum munus cœperu[n]t; & qua ratione
reprehende[n]di sint inconstantes, & qui ex impecillitate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

Cum autem rei in repugnancia sua perseverant: non debent Praelati laxare studium resistendi: ut constabat ex dicendis circa tertiam & quartam Epistolam, contra Episcopos in hoc suo munere negligentes. Et in fine huius Tractatus proponentur alia magis particularia documenta circa huiusmodi Zelum.

CAP V T XIII.

P ERGIT EADEM EPISTOLA CONTRA PRAELATOS deferentes Primam charitatem ac feruorem, quo suum munus cœperunt: & quare reprobationes sint inconstantes, & qui ex imbecillitate delinquunt.

NON EST NOVVM, QVGD VIRI TIMENTES DEVUM cùm aliquam accipiunt Praelationem, sint in ipsius initio valde feruentes: tam in præbendo bono exemplo, quam in suo officio cum excellentia obeundo, & Zelum suum circa legum observationem ostendendo, nec à re & tuidine deflectendo, propter occurrentes persecutions. Paulatim tamen aliqui in ipso progressu defatigantur, tum ob carnis imbecillitatē, vnius illud grauiter ferentis; tum ob ipsiusmet officij difficultatem; ac denique propter contractiones, quas ab alijs patiuntur. unus ex ijs fuit Episcopus Ephesinus, ad quem Christus Dominus noster hanc direxit Epistolam, dicens: eam ab eo mitti, qui habet in manu sua septem stellas, & ambulat in medio septem candelaborum aureorū; & summè desiderat: nullam ex his stellis excidere ex manu sua, aut propriā aliquā culpā obſcurari; & nullum horum candelaborum moueri, turbari, aut frangi, aut locum deserere, quem in ipsius præsentia habet. Quare cum ipsum laudasset à sanctitate & feruore, quem in suis principijs habuisset: reprehendit postea, quod illum relaxasset, dicens: a H abeo aduersum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. mēmōr es itaque unde excederis: & age pénitentiam, & prima opera fac. Sin autem venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pénitentiam egebis. Sed hoc habes, quia odisti f. & Nicolaistarum, quae & ego odi. In hac reprehensione minisque adeo tremendis observationem primum, quid sit, charitatem primam reliquise: potest enim duplex huius partis esse sensus. Alter est de ipsamet charitate, quæ coniuncta est cum gratia & amicitia Dei; vocatur: b prima istola sive vestis, quam filius prodigus per peccatum mortale amisit; & per pénitentiam est illi redditia. Alter sensus est de feruore & præstantia ipsius charitatis: quæ non satis habet, quod fugiat lethalia peccata in offi-

O 000 3

cio suo;

a Apoc. 2.4

b Luc. 15.
22.

cio suo ; neque quod faciat illud ruditer & languidè, & quasi inerteria tantum specie; sed cum magna excellētia in omnibus, in quibus oporteat laborare, & aliquid pati in utilitatem animarum; & resistere peccatum proprijs, quam subditorum cum magna animi virtute. Et hoc Richardus faisse charitatem primam præcipuam ac feruentem, quam hic Episcopus reliquerat remittendo ferorem officij sui. Quia tamen iactum in Prælatis valde magna censenda est, ac reprehēsione digna. Tum quod disponat ad amittendam ipfiammet charitatē, & gratiā Dei. sicut corporis morbus disponit ad mortē, & qui deficit in modico, sensim etiam deficit in multo: parui enim defectus debilitant ipsum, ne possit strenue resistere magnis. Tum quod id cedat in graue subditorum dānum, qui facilē imitantur suum Prælatum. Et si hic primam deferas charitatem, multilo exemplo permoti illam omnino exuunt. Nam quemadmodum Ezechiel Propheta dixit quod b. *cum ambularent* quatuor illa sancta *nūmīa ambulabat* int̄ pariter & rotæ iuxta ea: & *cum eleuarentur* animalia, & cum p̄gerent aut starent; rotæ pariter eleuabantur, pergebant, aut stabant, sequentes animalia in omnibus. ita Prælatus trahere solet post se subditos, & subditos pergit gressu sui Prælati: ita ut cum feruente sint feruentes; & cum ignauo ac pigro, ignaui & pigri; subistentes in ipso cursu, cum vident ipsam subsistere. Quemadmodum autē animalia nunquam retrocedebant, sed pergebant semper ulterius, ac proinde etiam rotæ, quæ illa sequebantur. ita Prælatus nunquam debet retrocedere, deserens incepsum ferorem. c. *Nemo enim mittens manum suam ad aratum, & respiciens retro, apud officio Prælati, aut regno Dei*, quod est Ecclesia, de quadam dicitur, quod d. *progrediatur quasi aurora consurgens, & e quasi lux splendens procedat, & inscat usq; ad perf; etiam diem*. Prælatus autem in hoc progressu & augmento debet esse dux: quod si retrocedat non est aptus dux aliorum, qui progressi semper debent. Præterea minarum propositarum grauitas indicio est, quod huiusmodi torpor & laxitas ingenti periculo sit exposita. Nisi enim penitentiam egerū ait: *mouebo candelabrum tuum de loco suo*. Candelabrum hic vocat dignitatem & munus Episcopale, super quod stat bonus Prælatus lucens & ardens in bonum Ecclesiae. Quod si remittat, & sensim claritatem ac lucem, & amoris fauorem amittat: auferet illi Deus dignitatem, ed quod minus recte illa vtatur. Et hoc (ait Sanctus Gregorius) significat, quod f. Christus Dominus noster magno zelo exuererit cathedrali ventientium columbas in templo: punit enim peccata subditorum per ipsos Prælatos: ipsos tamen, qui cathedras Ecclesiae occupant, eisque abutuntur: punit per seipsum, auferens illis cathedram, aut incurabili aliquo morbo eos afficiens, aut morte eos puniens, aut denique permittens labi in aliquod delictum, ob quod dignitate priuenterat.

Est communis vide Riu-
nerd. &
Viegam.

b. *Ezech. 1.*
9. 21.

c. *Lut. 9.* 62.

d. *Cant. 6.* 9
e. *Proverb.*
4. 18.

Ita Ribera
bit.

Homil. 17.
in Euang.
f. *Marth.*
2. 14. 12.

Prope-

Popterea abstulit Heli Sacerdoti dignitatem, & summum Sacerdotium: cum enim feruenter cœpisset; Deus illum honore affecit: quia honorabat, & glorificabat ipsum Deum: sed cum venit ad senatum, euasit tepidus, & ignauus: ac defecit in Zelo officij sui. quam ob causam reiectus a dignitate est. Et cur Deus abstulit Sauli regnum, quod illi incogitanti tradiderat? nisi, quod nō perseuerauit in feruore quo cœperat: sed obedientiam conculcauit, vt propriam sequeretur voluntatem. Non vult Dominus noster, vt candelabra Ecclesie suæ candelas habeant extinctas, sed ardentes. Eccl si qua propè est, vt extinguatur: eam moneret, vt excitetur & luceat; alioquin eam remouebit, & alteram eius loco ponet: g qual luceat omnibus qui in domo sunt. Grauiter fert, quod serui eius non bene negotientur talentis, & minis sibi traditis: ideo que negligentibus, & h absentibus talents accepta interra, iubet illis auferri, & priuat officijs, quæ eis contulerat. Et vni horum dixit: i expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponam te. Sed vltius progreedi solet hec punitio: quod insinuant eadem verba in alio sensu magis tremendo, mouebo candelabrum tuum de loco suo: quia intelligit per candelabrum ipsammet Ecclesiam ei commissam: quæ sapè ob peccata & negligentias Praelatorum, graues sentit motus, & patitur tribulationes; & subditi dilabuntur in grauia peccata: propter quæ tota illa Ecclesia iacturam facit loci, ac stationis, quam in Dei conspicutus habebat. Sicut perierunt plurimæ Ecclesiæ in Oriente & Septemtrione. Et hanc ob causam, cum voluit Ciuitatem Ierusalem exturbare, dixit, eam destruentibus. k à sanctuario meo in ipso. Cœperunt ergo à viris senioribus, qui erant ante faciem domus. A sanctuario iuberunt exterminium, hoc est à Praelatis & ministris Templi: quorum peccata fuerunt causa peccatorum populi: & ita punitio illa cœpit à senioribus, quibus erat commissa gubernatio. Ex quo apparet, quam horenda mala sequi possent ex paruis etiam negligentibus: si quidem ob remissionem feruoris charitatis, sensim deueniri potest ad totius communilitatis ruinam. Ac propterea Ecclesiastes dixit: l in pigritys humiliabitur contignatio; & in infirmitate manus perstabilit domus, & ita facilè rectum ruuit, cuius decidentis pondere solet etiam ruere, quod sub se habebat. Tectum Ecclesiæ & familiæ est Praelatus: quia est eius caput: qui quod se dedat pigrityæ, multas culpas, leuesque defecitus admittens, eò deuenit, vt plane ruat: qua ruina solet totam domum destruere, & familiam totam.

L ATET quoq; mysterium in eo quod Christus D.N. Episcopum hunc reprehenderit potius, quod primam charitatem dereliqueret; quam quod deseruisset primam obedientiam, aut patientiam, aut aliquam aliam vir-

tutem

l Reg. 2.30.

s Reg. 15.23.

g Matth.
5.15.
h c.25.15.
Luc 19.24
i Isai.22.19

k Ezech. 2.
6.

l Eccl. 10.18

tutem. Quia charitas est omnium virtutum regina, & quæ illas post se trahit; estque Prælatorum valde propria; & gubernationis eorum primum fundamentum, vt vidimus. Ac proinde, qui in eius actionibus remissior, multò est perniciösior, ac maiori reprehensione dignus: pabat enim magnum indicium, quod in ipso multum præualeat cupiditas & amor proprius. Quemadmodū enim dixit Sanctus Augustinus immunitio cupiditatis esse charitatis augmentum: ita charitatis immunitio, indicium est, quod creuerit cupiditas, & aucta fuerit improbitas in illud Christi Domini: *m quia abundabit iniq[ue]itas, refrigerescet charitas mala[rum].*

DE N I Q U E in ultima Epistola videbimus periculum eorum, quæ pide aquæ in star Deum prouocant ad vomitum: quæ summa est anima miseria: in quam ne incidat Prælatus deberet primum feruorem in omnib[us], quod aggreditur, seruare. Neque est minimum huius tepiditatis periculum, quod cum sensim & paulatim subintret; nec aduertatur tunc nec regredietur. Ideoque ipso existimante, se retinere primam charitatem: vermis tamen torporis & ignauiae illam comederit. luxta illud Olym Prophetæ: *n comederunt alieni robur eius, & ipse nesciuit: sed & can effusione, & ipse ignoravit.* Nam (vt ait S. Bernardus) seruans exteriorem superficiem, salua sibi omnia suspicatur: non sentiens vermem occultum, qui interiora corrodat, debilitat, & eneruat.

§. I.

AD H AEC damna & pericula præuenienda ac remouenda viuit Christus D. N. remedio, ad id valde accommodato; hoc est correctione: quam tamen noluit per seipsum huic Episcopō & alijs adhibere; sed per S. Ioannem, qui caput erat omnium Episcoporum, & Ecclesiæ Asiae. vt ex hoc intelligatur: prudentem correctionem, quam Prælatus adhibet, accipendam esse quasi ab ipsomet Deo, qui eam iubet per Prælatum adhiberi. Quam qui contemnit, Deum censetur contemnere. Ac propterea dixit: *a qui Ecclesia correctionem & eius Prælatorum non audierit, habendum esse tanquam Ethnicum & publicanum.* Cùm autem etiam Prælati sint homines, erroribus & peccatis subiecti, quietiam indigent correptione: debent & ipsi per alios, oculi ipsi superioribus habentes corripi; præcipue cum correptioni adiungitur reprehensio, & in[n]æ. Hic enim est propriè actus Superioris erga sibi subiectum; non autem subditi erga Superiorē, vt supra est dictum. Et hoc est conformesentia S. Pauli dicentis: *b Seniorem & Presbyterumne increpauerit, sed obsecra ut Patrem:* vt se emendet à defectu, quo laborat. Præter hoc

Lib. 88. q. 7.
q. 36. c. 4.
in Matth.
24. 12.

n Osee 7. 9.
Serm. in ca.
Leiun.

a Matth.
18. 16.

Tract. 3.
c. 12.

b Tim. 5. 1.

tamen ipsiusmet prælati attendere debent diligenter qualitatem & gradum Personarum, quas volunt corripere & reprehendere. Alio enim atque alio modo reprehendenda sunt Personæ graues, & communes; qui peccant ex inaduentia, aut imbecillitate, & qui peccant ex malitia; qui sunt dociles & facile obtemperant, & proterui ac rebelles. Eadem autem discriminis ratio habenda est circa minas, & penas infligendas: quæ medicamenta accommodanda sunt morbis, ac dispositionibus infirmorum. Quorum omnium insignia habemus exempla in reprehensionibus à Christo D. N. adhibitis septem his Episcopis: & nominatim ostendit admirabilem sapientiam in ea reprehensione, quam dedit huic Ephesino Episcopo. Ex qua deduci possunt nonnulla documenta.

IN PRIMIS enim non inchoauit à reprehensione eius defectuum; sed potius cœpit laudando bona, quæ habebat: idq; ob duplē Finem. PRIMVS, vt subditi intel'igant: superiorē officio suo plene satisfacere, cum adhibet & laudem & reprehensionem; neque reprehendit ex passione, aut auersione aliqua, aut naturali sua constitutio-ne; sed vt officij sui obligationi satis faciat. Cumque nullus sit adeo improbus, quin etiam habeat aliquid boni; neque aliquis adeò sit probus, vt aliquid mali non habeat: potest superior vtrumque actum cum omnibus exercere iuxta regulas prudentia. Non autem necesse est, semper coniungi: cum videamus Christum D. N. in his Epistolis, quosdam non prius laudatos reprehendere; alios verò laudare: nec reprehendere.

ALTER finis est, ad subditos ipsos ita laudatione disponendos: vt & quo animo accipiant reprehensionem. Ac propterea Apostolus, cùm vellet Corinthios reprehendere, prius eosdem blandè laudauit. Nam (vt S. Gregorius aduertit) Prælatus debet Chyrurgum imitari: qui cum partem aliquam ex infirmi corpore absindere parat, prius eam emollit, manibus palpat, & statim repente percudit, & absindit. Et sicut pius Samaritanus cum vino, quod mordet, miscet oleum, quod emollit: vt remedium sit facilius afluuius. Sed ad huc aduertit Rupertus Christum D.N. non solum laudasse hunc Episcopum, antequam reprehederet, sed etiam post reprehensionem: eo quod odisset Nicolaitas, vt etiam finis dulcis esset, sicut principium: & ita ipsum medium, hoc est reprehensio maiorem adferat fructum.

HINC etiam oritur secundum documentum: vt nō verbis exaggeretur multum culpa; sed potius aliquantulum alleuietur, ita reum constituen-do ac disponendo: vt ipsem etiam exageret, eiusque grauitatem agnoscat. Quam ob causam Christus D. N. cum in his Epistolis aliquem reprehendit, aliquoties dicit: *chabeo aduersum te PAVCA.* Non dicit ha-

1. Corin. 11.
2. Eccl. 1. 4.
Hom. 11. in
Ezechielom

2
c Apocal. 2.
14. 20.

beo aduersum te multa, aut magnas querelas; sed paucane tercentur qui reprehenduntur; sed potius erigantur, & animentur. Huic tamen Episcopo dixit: *memor esto unde excideris: quasi in sinuans ei: si culpam tuarēfētum nosse vis: recogita præteritam vitam tuam; attende celstitudinem quam initio habebas; & vilitatem, in quam cecidisti: & ex utriusque collatione intelliges magnitudinem tuæ misericordiæ. Hunc in modum, cum Deus Adamum reprehendit ob admisum peccatum, dixit ei: vt in illo loco perpendimus.)* d *Adam vbi es? hoc est: attende, ubi fuisti; priorem excellestam, & præsentem pudorem, quo nunc afficeris: nō noueris fœditatem culpæ contractæ.*

TERTIUM documentum est, vt in reprehensione adhibenda semper oculos proponatur proprius eius finis: hoc est Pœnitentia: & vizimendatio: ita vt & agnoscat, doleatque de culpa præterita; studeatverò ad pristinam sanctitatem & feruorem redire. Hoc est enim quod dicit: *age pœnitentiam, & prima opera fac, nam sic Prælatus et lucratus est in extremum suum, tunc enim correctio suur, allequitur finem: quia reuocatrem, qui peribat. Sed latet quoque mysterium, quod Dominus noster insinuat, se esse contentum, si hic Episcopus faceret prima opera, qualibet solebat: cum tamen petere ab eo potuisset, vt huius recentis beneficii nomine, quo ipsum adpœnitentiam expectauit, feruentior adhuc esset, quam antea, quemadmodum quidam ex eius socijs faciebat, quem Christus laudat: quod f opera nouissima essent plura priorib. Sed attendens Dominus ad humanam imbecillitatem noluit petere; nisi quod prius faciebat: ne imbecillitatem suam pro excusatione adferret. Si quidem quis semel potuit opera illa præstare, poterit eadem postea repetere: Dominus enim, qui gratiâ sua eum prius addiuuit, etiam nunc adiuuando perget. De eo enim dicitur, quod g qui caput opus bonum in eo, perficiat lud usque in diem Christi Iesu, hoc est donec ille ad iudicium veniat.*

QUARTVM documentum est, vt non statim ad puniendum reum veniatur, quin prius ei Prælatus minetur: nam si minæ sufficiat ad emendationem, non erit necessaria punitio, quando sola emendatio intenditur. Sic enim ostendit Dominus noster viscera charitatis erga homines; & quam illi sit graue eos punire. Cum de eo dixerit David, *h quod det metuentibus ipsum significationem, vt fugiant a facie arcus. priusquam sagittam ipsam iaculetur. Ac propterea Sanctus Ambrosius aduertit: Deum post diluvium posuisse i fœderis signum, non sagittam ferientem, sed arcum ipsum, qui illam iacit: vt videntes arcum, qui minatur: cautiores fiant, & evadant vulnus, quod sagitta inferret. Idem utsunt facere debent Prælati: vt antequam ad puniendum veniant,*

d Genes. 3,9
Tome 1.
Tract. 3, c 3
ex S. Amb.
de paradiſo,
c. 14.

3
e Matth.
18,15.

f Apocal. 2,
19.

g Philip. 1,
6.

h Psal. 59,6
Lib. de Noe
& arca.
c. 27.
i Genes. 9,
13.

minis ut tantur accommodatis ad subditos, qui sunt reprehendendi. Nam qui sunt nobilis ingenij, pœnæ partem reputant, quod Prælatus illic minetur: sicut huic Episcopo minatus est Christus: *mouebo candelabrum tuum de loco suo: hoc est quod esset remouendus ab excelso loco, quem occupabat, nisi vita eius esset statui conformatum.*

N e autem minæ adeo seueræ desperationem peccatori adferant, reprehendenti sua peccata (sicut Cain) quasi adeo grauia, ut veniam non mereantur: necesse est ipsas minas aliquo modo dulcorare, sicut fecit CHRISTUS DOMINVS NOSTER addens huic EPISCOPO: *k sed hoc bonum habes, quia odisti facta Nicolaitarum, qua & ego odi.* Quasi dixerit: et si minor tibi, non tamen obliuiscor illius boni, quod in readuerto; & quod mihi placeas, cum improbos persequeris: quos & ego odi. Quare in reliquis te ipsum ensenda, ut mihi omnino placeas. Propter eandem causam ipsis minis addendæ sunt promissiones insignium præmiorum: quæ ingenia corda erigere, & attrahere solent. Ac propterea Christus finem Epistolæ imposuit, dicens: *qui habet aurem, audiat, quid spiritus dicat Ecclesiū: vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiſo Dei mei.* Quasi diceret: qui habet aurem, non corporis sed animi ad intelligendum quæ dicta sunt, audiat: seseque subiiciat correctioni; & obediat, quæ in ea dicuntur, nam diligenter pugnanti & suos hostes vincenti; ut quod ex officio tenetur, præstet: hoc præmium referet, ut comedat de ligno vitæ, quod est in cœlesti paradiſo Dei mei; hoc est sanctissima Trinitatis, quæ Deus meus est, quatenus ego homo sum Diuinitatis subiectus. Quod autem lignum vitæ; hoc est, nisi ipsemet Christus. verus Deus & homo: qui est in medio militantis ac triumphantis Ecclesiæ? Cuius etsi in hac vita sumitur per fidem, & contemplationem eius magnitudinum; aut per communionem sacratissimi eius corporis & sanguinis: mira dulcedine afficiens eum, qui sua vitia & passiones expugnat, ac vicit; ut in alio loco est dictum. In cœlo autem idem cibus sumitur clara visione Diuinitatis & humanitatis eius: quæ omnia cordis desideria exsatiantur cœlesti ac copiosissimo cœlestium deliciarum torrente: vbi erit vita immortalis, expedita ab omni miseria. Cum igitur præmium adeo sit magnum: æquum est, omnes audire, quæ dico; & quæ moneo, opere exequi. Quod enim Spiritus Dei vni dicit, omnibus dicit; & quod minatur, aut promittit Prælatis, ad omnes spectat Ecclesiæ: ut omnes discant, eamque partem capiant quæ ad ipsos pertinet

DENIQVE quoniam minæ & promissa sunt de futuro, mouebō scilicet candelabrum tuum, & vincenti dabo edere, &c. ne reus negligentior evadat, existimans, in longum tempus utrumque producti. dixit Saluator hę verba: si autem venio tibi, hoc est: si pœnitentiam non egeris, venio ad te. Non dixit veniam; sed: venio; quo significat in fallibilem certitudinem eius, quod minatur, aut promittit; velocitatem qua venit ad id exequendum. Quod amplius explicat in alijs Epistolis dicens: I venio cito; & veniam ad ut tanquam fur, & nescies quæ hora veniam ad te: vt omnes vigilent, sibiq; sint præsentes. Et ita conculdo: verissimam esse Ecclesiastici sententiam, dicentis: in quantum bonum est correptum manifestare pœnitentiam de malefacto, & se se emendare: sic enim effugiet peccatum, evadet supplicium, & ingens adeò promeretur præmium. Non tamen est satis emendatione proponere, nisi manus statim operi admoueatur, nec reiiciatur ad alium diem. Huiusmodi enim moræ in causa sunt, cur propositum conceptum boni in ipsa correptione refrigerescat: & forte Deus eam non repepet; sed antimaduerteret in negligentem. Ac propterea Sanctus Augustinus ad hoc propositum dixit: ipsa res est quæ multos occidit, cum dicunt: cras, cras; & subito ostium clauditur. Remansit foris cum voce coruina, quia non habuit gemitum columbinum. Cras, cras corui vox; gemitus ut columbus, tundit pectus; caelus correctus esto. Quæ sententia significat multos spire, propterea quod de die in diem emendationem differant, quiete pente nianua clauditur sicut fatus virginibus: & ita remanent extenuis, & pereunt. Gemant igitur errores suos sicut columbae, & in eis selec- mendent: & sic dignificant, qui præmia æterna consequantur promissa errantibus; sed accepta correctione se se emendantibus.

(.)

(.)

CAPUT

I Apocal. 3.

11. 3.

m Ecl. 20.

4.

Serm. 16. de
verbis Dñi.
Tom. 10.n Mat. b.
1. 10.